

Johan Kvarnström sd

Skriftligt spörsmål om rätt till anordnartillstånd och statsstöd för grundläggande konstundervisning

Till riksdagens talman

I den pågående reformen av den grundläggande konstundervisningen behöver den reella möjligheten att få anordnartillstånd förbättras, vilket hänger starkt ihop med rätten att få statsstöd för verksamheten. Systemet med statsstöd för grundläggande konstundervisning behöver förnyas för att säkerställa regional rättvisa, språkliga rättigheter och jämlik rätt till undervisningen i fråga. I nuläget har en del aktörer rätt att ordna grundläggande konstundervisning och får därmed även statsstöd för verksamheten. I praktiken är det Undervisnings- och kulturministeriet som kan bevilja en kommun, en samkommun, en registrerad sammanslutning eller en stiftelse tillstånd att ordna grundläggande konstundervisning.

I teorin kan dessa kontinuerligt ansöka om tillstånd, men eftersom vi har ett system där tillståndet är direkt kopplat till resurserna så beviljas inte nya tillstånd även om de sökande uppfyller alla kriterier. Ett större ansökningsfönster öppnades år 2022 då regeringen Marin ökade anslaget för verksamheten i fråga med två miljoner euro. Motsvarande skedde också en gång tidigare under 2000-talet. År 2022 ledde detta till 36 ansökningar, av vilka 13 beviljades.

Problemet är att det bland de som nekades fanns sådana som uppfyllde alla krav. Med ett sådant här system gynnas de som etablerat sig först, och de invånare som har rätt till undervisningen missgynnas om de bor på orter vars aktörer nekas tillstånd. En aktör som nekades var Västra Nylands dansinstitut Hurja Piruetti som uppfyllde kriterierna, och som dessutom hade blivit det första dansinstitutet med tvåspråkig verksamhet att få tillstånd.

I nuvarande system finns en risk för att sådana verksamheter som har byggts upp av eldsjälar tynar bort om de frivilliga krafterna en dag inte räcker till. Det vore slöseri emedan ett anordnartillstånd kan trygga att en sådan verksamhet förblir etablerad och mer permanent. Det är vettigt att bevara sådana kulturinstitutioner som har byggts upp inom den grundläggande konstundervisningen.

I lagstiftningen finns ett stort reformbehov. Ministeriet har gjort undersökningar om saken under flera år och i en framtidsöversikt från 2022 står skrivet att den grundläggande konstundervisningens strukturer, lagstiftning och finansiering ska utvecklas. Regeringen Orpo arbetar med frågan och tänker reformera undervisningen i fråga genom en proposition som ska ges till riksdagen i år.

Skriftligt spörsmål SS 491/2025 rd

Det finns tre vägar att gå: antingen ökar finansieringen inom ett system som är snarlikt det nuvarande, men mer utvecklat, eller så införs ett nytt system där alla aktörer som uppfyller kriterierna får dela på samma summa som anvisas för ändamålet, eller så justeras summan alltid utifrån den reella verksamheten och antalet aktörer och omfattningen på deras verksamhet. Alla som uppfyller kriterierna borde behandlas jämnt och de som beviljats tillstånd tidigare borde således inte favoriseras. En ansöknings- och utvärderingsrunda kunde ordnas med ett visst antal års mellanrum.

Den språkliga jämlikheten måste värnas och till detta hör tillräcklig resursering. Därtill behövs ovan nämnda korrigering för att garantera regional rättvisa. I det utkast till ändring av lagen om grundläggande konstundervisning som varit på remissrunda utvecklas systemet med statsstöd, vilket är positivt. Men det här beskrivna grundläggande problemet kvarstår och bör åtgärdas. Reformen bör bli en "Lex Hurja Piruetti".

Med hänvisning till 27 § i riksdagens arbetsordning ställer jag följande spörsmål till den minister som saken gäller:

Tänker regeringen i samband med reformen av den grundläggande konstundervisningen göra sådana ändringar i systemet att flera aktörer som uppfyller uppställda kriterier får rätt att anordna grundläggande konstundervisning och därmed rätt till statsstöd, och

hur tänker regeringen beakta de språkliga rättigheterna i reformen?

Helsingfors 30.1.2026

Johan Kvarnström sd